VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hyvinvointialueiden talousnäkymät

EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNTA
11.3.2025
VM/HVO JA BO

Vuoden 2024 tilinpäätösarvioissa varovaisen positiivisia merkkejä

- Tilinpäätösarvioiden perusteella vuoden 2024 alijäämä asettuisi noin 1,2 mrd. euroon.
- Alijäämäarvio on pienentynyt syksyn ennusteista yli 200 miljoonaa euroa.
- Tilanne parantui loppuvuodesta lähes kaikilla alueilla. Vain viidellä alueella alijäämäarvio on kasvanut.
- Taustalla alueiden muutosohjelmien eteneminen
- Kustannusten kasvu hidastunut noin 3,2 prosenttiin
- Alueelliset erot ovat suuret. Helsinki ainoana alueena päätymässä positiiviseen tulokseen

Hyvinvointialuetaloudessa tapahtui käänne parempaan syksyllä 2024

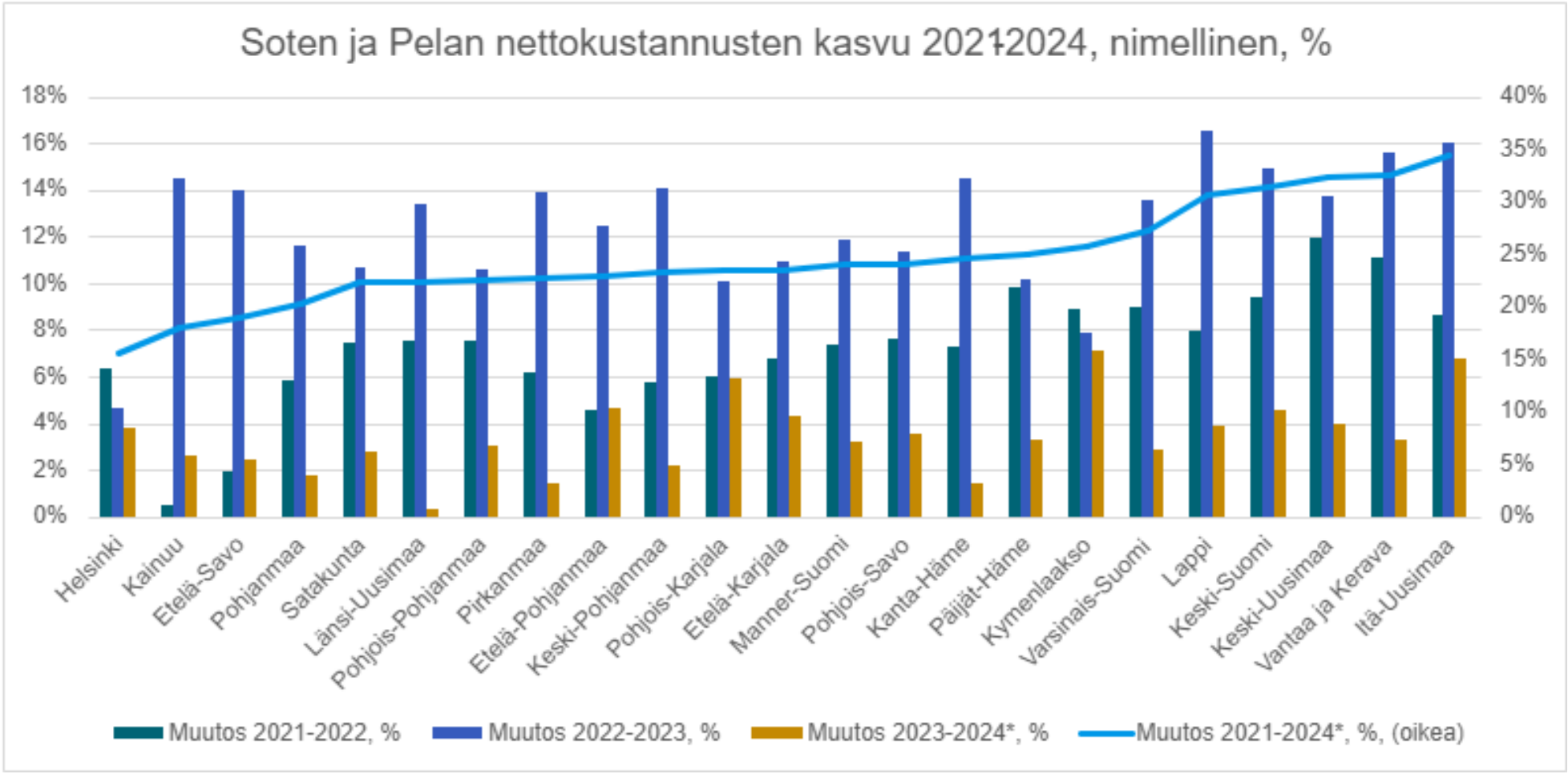
- Toimintamenojen kasvu noin 3,1% ja toimintatulojen noin 2,9% vuoteen 2023 verrattuna.
- Toimintakate 3,2%
- Tilinpäätösarvioissa varovaisen positiivisia merkkejä
- Suhteessa elokuun tilinpäätösennusteeseen, toimintatuloissa kasvua ja toimintamenojen kasvu puolestaan pienentyi
- Vuosikate parantunut yli 200 milj. euroa, samoin alijäämäarvio

Tunnusluku	TP23	TA24	TPE24	TPA24	Muutos, tp23-tpa24	tpe24-tpa24
Toimintatulot	**3 698**	**3 596**	**3 733**	**3 805**	**2,9 %**	**1,9 %**
Myyntitulot	1 295	1 285	1 273	1 319	1,8 %	3,6 %
Maksutulot	1 511	1 508	1 608	1 651	9,3 %	2,7 %
Tuet ja avustukset	597	521	536	502	-16,0 %	-6,3 %
Muut toimintatulot	295	282	316	332	12,7 %	5,4 %
Toimintamenot	**27 797**	**28 033**	**28 798**	**28 667**	**3,1 %**	**-0,5 %**
Henkilöstömenot	11 503	12 157	12 038	11 984	4,2 %	-0,4 %
Palvelujen ostot	12 435	12 056	12 730	12 705	2,2 %	-0,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 734	1 673	1 759	1 716	-1,0 %	-2,5 %
Avustukset	633	600	654	644	1,8 %	-1,5 %
Muut toimintamenot	1 494	1 547	1 616	1 617	8,3 %	0,0 %
TOIMINTAKATE	**-24 091**	**-24 429**	**-25 057**	**-24 854**	**3,2 %**	**-0,8 %**
Valtion rahoitus	23 169	24 082	24 084	24 084	4,0 %	0,0 %
Rahoitustulot (+) ja -menot (-)	3	-77	-38	-15	-620,4 %	-62,1 %
VUOSIKATE	**-919**	**-424**	**-1 012**	**-785**	**-14,6 %**	**-22,4 %**
Poistot ja arvonalentumiset	397	441	410	403	1,4 %	-1,7 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	**-1 326**	**-864**	**-1 420**	**-1 184**	**-10,8 %**	**-16,6 %**

Taulukossa: Tilinpäätös 2023, Talousarvio 2024, Tilinpäätösennuste 2024 ja Tilinpäätösarvio 2024

Nettokustannusten kasvu on taittunut selvästi vuonna 2024

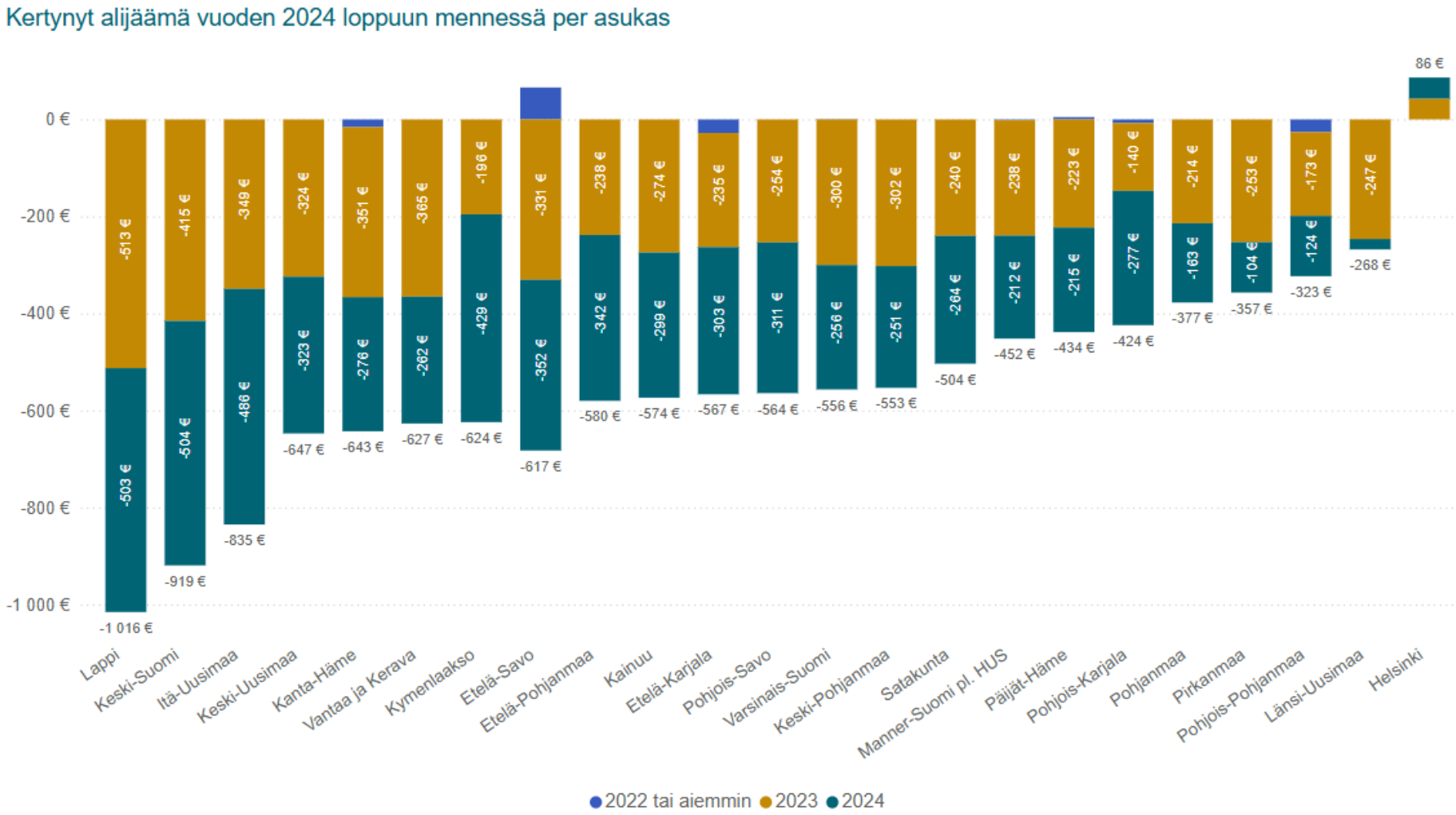
- Vuonna 2023 kustannukset kasvoivat noin 12 prosenttia, vuonna 2024 kasvu näyttää hidastuvan noin 3 prosenttiin
- Alueelliset erot edelleen suuret

Nettokustannukset = -Toimintakate - Rahoitustuotot ja menot + Poistot ja arvonalentumiset

Vuosien 2023 ja 2024 kertynyt yli-/alijäämä, euroa/as

- Tilinpäätösarvioiden mukaan vuoden 2024 alijäämä olisi noin 1,2 miljardia euroa (214 €/as.)
- Alueelliset erot ovat merkittävät myös vuonna 2024.
- Manner-Suomen alijäämä yhteensä 452 per asukas → kuvaa keskimääräistä jälkikäteistarkistuksen määrää
- Vuosilta 2023 ja 2024 alijäämää kertyy suurimmillaan yli 1000 euroa asukasta kohti.
- Helsinki ainoana ylijäämäinen.

Talousarviot ja -suunnitelmat 2025-2027

Vuonna 2025 hyvinvointialuetalous on talousarvioiden perusteella hieman ylijäämäinen

- Toimintatulojen arvioidaan kasvavan vuonna 2025 noin 0,6 %. Kasvua selittää erityisesti asiakasmaksuissa tapahtuvat korotukset, mutta myyntitulot laskevat.
- Toimintamenojen kasvun arvioidaan hidastuvan vuonna 2025 selvästi vuodesta 2024 → selittyy erityisesti ostopalvelumenojen laskulla -0,6 %.
- Valtion rahoitus kasvaa noin 2,2 miljardia euroa (9,0%), mistä jälkikäteistarkistus n. 1,4 miljardia
- Vuosikate kääntyy positiiviseksi.
- Poistot kasvaisivat merkittävästi (+9,8 %)
- Tilikauden 2025 ylijäämä olisi noin 240 milj. euroa.

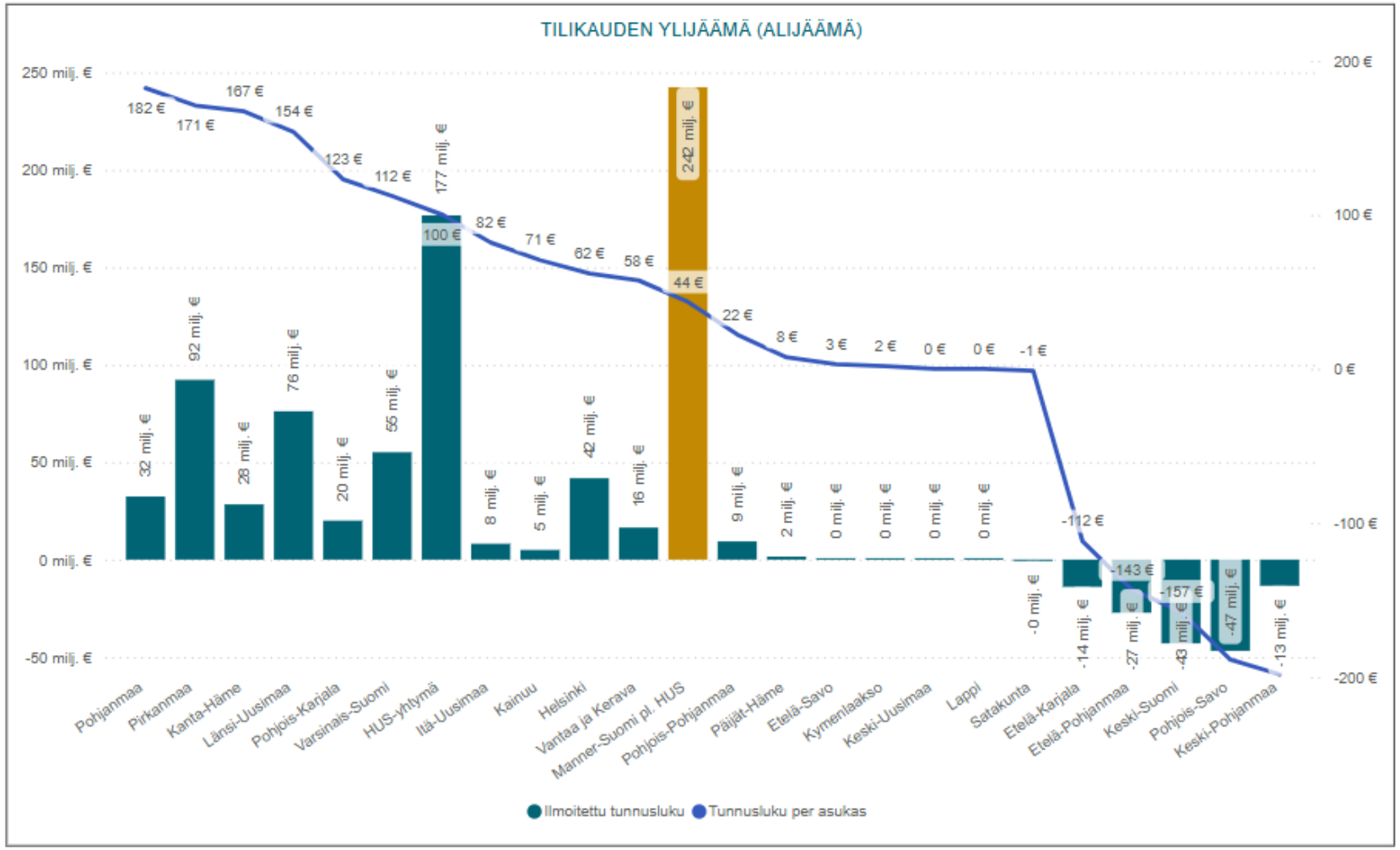
Tuloslaskelma 2023-2027* Manner-Suomi pl. HUS-yhtymä

Vuosi	2023	2024		2025		2026		2027	
Tunnusluku	milj. eur	milj. eur	%-muutos	milj. eur	%-muutos	milj. eur	%-muutos	milj. eur	%-muutos
Toimintatulot	3 698,3 milj.€	3 805,0 milj.€	2,9 %	3 828,7 milj.€	0,6 %	3 839,0 milj.€	0,3 %	3 926,8 milj.€	2,3 %
Myyntitulot	1 295,4 milj.€	1 319,2 milj.€	1,8 %	1 297,9 milj.€	-1,6 %	1 324,8 milj.€	2,1 %	1 360,5 milj.€	2,7 %
Maksutulot	1 510,9 milj.€	1 651,4 milj.€	9,3 %	1 740,2 milj.€	5,4 %	1 782,1 milj.€	2,4 %	1 825,0 milj.€	2,4 %
Tuet ja avustukset	597,2 milj.€	501,9 milj.€	-16,0 %	457,1 milj.€	-8,9 %	386,2 milj.€	-15,5 %	389,1 milj.€	0,7 %
Muut toimintatulot	294,8 milj.€	332,4 milj.€	12,7 %	333,5 milj.€	0,3 %	345,9 milj.€	3,7 %	352,2 milj.€	1,8 %
Valmistevarastojen muutos	0,0 milj.€	0,0 milj.€		0,0 milj.€		0,0 milj.€		0,0 milj.€	
Valmistus omaan käyttöön	8,0 milj.€	7,7 milj.€	-3,7 %	7,9 milj.€	2,1 %	7,8 milj.€	-1,4 %	7,8 milj.€	0,6 %
Toimintamenot	27 797,4 milj.€	28 667,0 milj.€	3,1 %	29 326,2 milj.€	2,3 %	29 160,0 milj.€	-0,6 %	29 989,0 milj.€	2,8 %
Henkilöstömenot	11 502,9 milj.€	11 984,4 milj.€	4,2 %	12 680,5 milj.€	5,8 %	12 740,5 milj.€	0,5 %	13 127,2 milj.€	3,0 %
Palvelujen ostot	12 434,6 milj.€	12 705,4 milj.€	2,2 %	12 630,2 milj.€	-0,6 %	12 451,0 milj.€	-1,4 %	12 743,2 milj.€	2,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 733,6 milj.€	1 716,1 milj.€	-1,0 %	1 756,7 milj.€	2,4 %	1 750,0 milj.€	-0,4 %	1 792,1 milj.€	2,4 %
Avustukset	632,8 milj.€	644,3 milj.€	1,8 %	648,7 milj.€	0,7 %	646,3 milj.€	-0,4 %	661,3 milj.€	2,3 %
Muut toimintamenot	1 493,5 milj.€	1 616,8 milj.€	8,3 %	1 610,1 milj.€	-0,4 %	1 572,2 milj.€	-2,4 %	1 665,3 milj.€	5,9 %
TOIMINTAKATE	-24 091,0 milj.€	-24 854,3 milj.€	-3,2 %	-25 489,7 milj.€	-2,6 %	-25 313,2 milj.€	0,7 %	-26 054,3 milj.€	-2,9 %
Valtion rahoitus	23 168,9 milj.€	24 084,0 milj.€	4,0 %	26 233,5 milj.€	8,9 %	27 322,2 milj.€	4,2 %	27 464,5 milj.€	0,5 %
Rahoitustulot (+) ja -menot (-)	2,8 milj.€	-14,5 milj.€	-620,4 %	-61,4 milj.€	-323,0 %	-81,3 milj.€	-32,3 %	-92,0 milj.€	-13,2 %
VUOSIKATE	-919,3 milj.€	-784,8 milj.€	14,6 %	682,4 milj.€	187,0 %	1 927,6 milj.€	182,5 %	1 318,2 milj.€	-31,6 %
Poistot ja arvonalentumiset	397,4 milj.€	403,0 milj.€	1,4 %	442,9 milj.€	9,9 %	490,8 milj.€	10,8 %	548,6 milj.€	11,8 %
Satunnaiset erät	-12,4 milj.€	-0,3 milj.€	97,3 %	1,0 milj.€	398,1 %	0,0 milj.€	-100,0 %	0,0 milj.€	
Tilinpäätössiirrot + (-)		4,0 milj.€		1,9 milj.€	-51,8 %	1,9 milj.€	-3,2 %	1,8 milj.€	-1,6 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 326,4 milj.€	-1 183,5 milj.€	10,8 %	242,5 milj.€	120,5 %	1 438,7 milj.€	493,4 %	771,4 milj.€	-46,4 %
Investointimenot yhteensä (brutto)				1 032,6 milj.€		1 246,9 milj.€	20,8 %	1 103,7 milj.€	-11,5 %
Toiminnan ja investointien rahavirta				-369,4 milj.€		667,7 milj.€	280,7 %	422,1 milj.€	-36,8 %
Lainakanta 31.12.				6 203,8 milj.€		5 960,1 milj.€	-3,9 %	5 915,8 milj.€	-0,7 %

*Alueiden VK:lle raportoidut vuoden 2023TP, 2024TPA ja 2025TA-2027TS

Talousarvion mukainen yli-/alijäämä alueittain 2025

- HVA-talouden ylijäämä on yhteensä 242 me (46 euroa /as.)
- Yhteensä 17 aluetta arvioi pääsevänsä tasapainoiseen tai ylijäämäiseen tulokseen.
- Aluekohtainen vaihteluväli noin 200 euron ylijäämästä -200 alijäämään asukasta kohti.
- 5 alueella myös vuosi 2025 olisi selvästi alijäämäinen.

Talousarvion mukaiset yli/alijäämä 2025 yhteensä ja per asukas alueittain

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

*VK:lle raportoitu talousarvio 2025

Nettokustannusten muutos 2024-2027

- Taulukossa on kuvattu alueiden talousarvioiden mukaiset nettokustannusten muutokset vuosina 2024-2027.
- Taulukosta voidaan havaita, että kolmella alueella taloussuunnitelma vuodelle 2026 on tehty laskennallisesti kattamaan alijäämät ja täyttämään hyvinvointialuelain 115 §:n velvoite.
  - Suunnitelman mukainen nettokustannusten lasku vuosina 2025-2026 on näillä alueilla yli 9 %.
  - Ko. alueiden suunnitelmat vaikuttavat merkittävästi Manner-Suomen nettokustannusten kasvuprosenttiin 2026 ja 2027.
- Usean prosentin kustannusten nimellistä laskua voidaan pitää haastavana huomioiden ennustettu kustannusten kasvu*:
  - Hva-indeksi 2025: 3,0 %; 2026: 2,67 %; 2027: 2,64
  - Lisäksi palvelutarpeen arvioidaan kasvavan koko maan tasolla prosentin vuodessa

Nettokustannusten vuosimuutos 2024-2027 (turkoosi väri >0 % ja keltainen < 0%)

Alue	2024	2025	2026	2027
Manner-Suomi pl. HUS	3,2 %	2,9 %	-0,4 %	3,1 %
Etelä-Karjala	4,3 %	1,6 %	-1,1 %	-2,7 %
Etelä-Pohjanmaa	4,7 %	1,7 %	-7,7 %	4,2 %
Etelä-Savo	2,4 %	0,2 %	0,6 %	-0,8 %
Helsinki	3,8 %	8,9 %	4,5 %	2,2 %
Itä-Uusimaa	6,7 %	-4,7 %	3,3 %	1,3 %
Kainuu	2,6 %	0,8 %	4,1 %	-1,7 %
Kanta-Häme	1,5 %	-1,2 %	-4,4 %	8,1 %
Keski-Pohjanmaa	2,2 %	5,3 %	-16,0 %	12,8 %
Keski-Suomi	4,5 %	-1,3 %	0,0 %	-1,0 %
Keski-Uusimaa	4,0 %	-0,5 %	-1,6 %	-1,9 %
Kymenlaakso	7,1 %	-0,4 %	2,8 %	-0,1 %
Lappi	3,9 %	0,1 %	0,8 %	0,7 %
Länsi-Uusimaa	0,3 %	5,5 %	4,0 %	5,5 %
Pirkanmaa	1,4 %	3,5 %	3,0 %	3,8 %
Pohjanmaa	1,8 %	-0,6 %	1,1 %	2,5 %
Pohjois-Karjala	5,9 %	-1,0 %	0,8 %	4,5 %
Pohjois-Pohjanmaa	3,0 %	5,9 %	-0,8 %	4,3 %
Pohjois-Savo	3,5 %	4,2 %	-0,5 %	-2,9 %
Päijät-Häme	3,3 %	1,7 %	2,7 %	2,5 %
Satakunta	2,8 %	1,7 %	-9,4 %	4,8 %
Vantaa ja Kerava	3,3 %	4,2 %	-10,1 %	17,5 %
Varsinais-Suomi	2,9 %	3,6 %	-3,0 %	4,2 %

Nettokustannukset = -Toimintakate - Rahoitustuotot ja menot + Poistot ja arvonalentumiset

*VM Taloudellinen katsaus: Talvi 2024

Kertynyt yli-/alijäämä 2023-2027

- Taulukossa on tarkasteltu alueiden alijäämäkehitystä vuoden 2023 toteuman, 2024 tilinpäätösarvion, 2025 talousarvion ja 2026-2027 taloussuunnitelmatietojen perusteella.
- 11 aluetta ei selkeästi kattaisi kertynyttä alijäämäänsä vuoden 2026 loppuun mennessä (asukaskohtainen alijäämä yli 200 euroa).
- Näistä 9 aluetta ei kattaisi alijäämiään edes vuoden 2027 loppuun mennessä, mutta vuoden 2027 rahoitukseen liittyy vielä merkittävä epävarmuus.
- Erityisen huolestuttavalta tilanne näyttää Keski-Suomen, Lapin ja Kymenlaakson osalta, joilla alijäämä ei juuri laske vuosina 2026 ja 2027.
- Neljällä alueella alijäämien kattaminen vuonna 2026 vaatisi myös epärealistisen suurta kustannusten laskua vuosina 2025-2026

Taulukko 1: Kertynyt yli/alijäämä per asukas 2023-2027

Kumulatiivinen yli/alijäämä*

Alue	2023	2024	2025	2026	2027
Keski-Suomi	-415 €	-919 €	-1 077 €	-1 067 €	-1 010 €
Lappi	-513 €	-1 016 €	-1 016 €	-963 €	-886 €
Kymenlaakso	-196 €	-624 €	-622 €	-604 €	-604 €
Pohjois-Savo	-254 €	-564 €	-753 €	-702 €	-493 €
Etelä-Karjala	-263 €	-567 €	-678 €	-577 €	-348 €
Kainuu	-274 €	-574 €	-503 €	-458 €	-342 €
Itä-Uusimaa	-349 €	-835 €	-753 €	-553 €	-338 €
Etelä-Savo	-265 €	-617 €	-614 €	-475 €	-322 €
Päijät-Häme	-218 €	-434 €	-426 €	-334 €	-319 €
Etelä-Pohjanmaa	-238 €	-580 €	-723 €	-283 €	-37 €
Keski-Uusimaa	-324 €	-647 €	-647 €	-389 €	-23 €
HUS-yhtymä	-63 €	-118 €	-17 €	-17 €	-17 €
Manner-Suomi pl. HUS	-240 €	-452 €	-408 €	-150 €	-12 €
Pirkanmaa	-253 €	-357 €	-186 €	44 €	127 €
Pohjois-Karjala	-147 €	-424 €	-301 €	11 €	133 €
Länsi-Uusimaa	-247 €	-268 €	-114 €	99 €	134 €
Helsinki	43 €	86 €	148 €	191 €	153 €
Pohjois-Pohjanmaa	-199 €	-323 €	-301 €	0 €	156 €
Vantaa ja Kerava	-365 €	-627 €	-569 €	107 €	174 €
Pohjanmaa	-214 €	-377 €	-195 €	106 €	286 €
Kanta-Häme	-367 €	-643 €	-476 €	101 €	361 €
Varsinais-Suomi	-299 €	-556 €	-444 €	37 €	381 €
Keski-Pohjanmaa	-302 €	-553 €	-752 €	74 €	393 €
Satakunta	-240 €	-504 €	-505 €	114 €	492 €

Keltainen < 0, sininen yli -100 alle 0, turkoosi yli 0

Yhteenveto talouden tilasta ja näkymistä

- Tilinpäätösarvioiden perusteella **vuoden 2024 alijäämä** asettuisi noin **1,2 mrd. euroon.**
  - Alijäämäarvio on pienentynyt syksyn ennusteista yli 200 miljoonaa euroa.
  - Tilanne parantui loppuvuodesta lähes kaikilla alueilla. Vain viidellä alueella alijäämä on kasvanut.
- Talousarvioiden mukaan **vuoden 2025 ylijäämä** olisi noin **240 milj. euroa.**
  - Ylijäämä oli odotettava ja sitä selittää rahoituksen tason selkeä nosto (+9,0 %, n. 2,2 mrd. euroa) sekä maltillinen kustannusten nousu (+2,8 % verrattuna vuoden 2024 tilinpäätösarvioihin).
  - Rahoituksen kasvusta merkittävä osa muodostuu jälkikäteistarkistuksesta (1,4 mrd.).
  - Viidellä alueella kertyy vielä huomattavaa alijäämää vuonna 2025
- Taloussuunnitelmavuosien 2026-2027 perusteella **11 aluetta ei selvästi kattaisi kertyneitä alijäämiään vuoden 2026 loppuun mennessä.**
  - Näillä 11 alueella kertynyt alijäämä vuonna 2026 olisi edelleen yli 200 euroa per asukas.
  - Lisäksi vähintään kolmella alueella alijäämien kattamista voidaan pitää laskennallisena (2025-2026 nettokustannusten lasku yli 9 %).
- Taloussuunnitelmiin ja näin ollen alijäämänsä kattavien alueiden lukumäärään liittyy merkittävää epävarmuutta.

Tulevaan kehitykseen liittyviä epävarmuuksia

- HYVTES-sopimuskausi päättymässä huhtikuussa 2025
- Ostopalvelujen käyttö ja hintakehitys on osin avointa – liittyy erityisesti henkilöstön saatavuuteen; toisaalta henkilöstömitoitusten muutokset pienentäneet painetta
- Aluevaalit aiheuttavat viivettä päätöksentekoon
- Mahdollinen eri ohjauskeinojen toimeenpano vaikuttaa kustannuskehitykseen
- Hyvinvointialueille kohdentuvien tehtävien / velvoitteiden muutosten kustannusvaikutusten arvioinnin onnistuminen

Suhde valtiontalouden kehyksiin

- Hyvinvointialueiden jälkikäteistarkistukseen on varauduttu valtiontalouden kehyksissä. Keväällä 2024 kehysvarausta korotettiin hyvinvointialueiden vuoden 2023 alijäämän kasvun perusteella.
- Hyvinvointialueiden vuoden 2024 tulos on parantumassa aiemmin arvioidusta noin 200 miljoonalla. **Vuoden 2026 rahoitukseen tehtävä jälkikäteistarkistus alittaa valtiontalouden kehyksiin tehdyn varauksen noin 100 miljoonalla eurolla.**
- Alueiden lopulliset tilinpäätöstiedot saadaan kesällä 2025, ja jälkikäteistarkistuksen määrä tarkentuu näin ollen vielä valtion talousarviovalmisteluun mennessä. Viime vuonna tilinpäätöstietojen ja tilinpäätösarvioiden välinen muutos oli kuitenkin varsin pieni, koko maan tasolla noin 30 milj. euroa.
- **Jos vuosi 2025 toteutuu hyvinvointialueiden talousarvioiden mukaisena, vuonna 2027 rahoitukseen tehtävä, vuoden 2025 tietojen perusteella laskettava jälkikäteistarkistus toteutuisi kehyksen puitteissa, mutta varaa heikompaan tuloskehitykseen ei juuri olisi.**

Alijäämien kattamiskaudesta

- Vaikka taloussuunnitelmiin liittyy epävarmuuksia, on käytännössä selvää, että kaikki alueet eivät tule kattamaan kertyneitä alijäämiä vuoden 2026 loppuun mennessä.
- Alueet ovat eriytyneet sen suhteen, mihin mennessä ne tavoittelevat alijäämiensä kattamista:
  - Noin puolet alueista tavoittelee alijäämien kattamista vuoden 2026 loppuun mennessä, mutta näistä osalla tavoite on lähinnä laskennallinen. Noin neljännekselle tavoite näyttää tällä hetkellä hyvin realistiselta
  - Viidellä alueella alijäämää näyttäisi kertyvän vielä vuonna 2025, jolloin kattaminen käynnistyisi vasta vuonna 2026.
  - Vajaa puolella alueista kertyneen alijäämän taso on korkea vielä vuonna 2027, eivätkä kaikki alueet tavoittele alijäämien kattamista edes vuoden 2028 loppuun mennessä.
- Suurimmalla osalla alueista muutosohjelmien toimeenpano etenee, kustannusten kasvu on taittunut ja vuoden 2025 talousarvio on ylijäämäinen. On tärkeää, että alueita tuetaan tässä kehityksessä.

Alijäämien kattamisvelvollisuus ja mahdollisuus käynnistää arviointimenettely

- Valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa
  - Arvioidaan vuoden 2026 konsernitilinpäätösten tietojen perusteella kesäkuussa 2027
- Arviointimenettelyn käynnistämisessä talouden kriteereillä voidaan käyttää harkintaa
- Arviointimenettelyn voisi käynnistää muilla hyvinvointialuelain 123 §:n kriteereillä jo ennen vuotta 2027

Hallitus ei valmistele alijäämien kattamiskauden pidentämistä

- Lisäisi hyvin suurella todennäköisyydellä kustannuksia; on oletettavaa, että osalla alueista pidentäminen voisi lykätä talouden tasapainottamista pidemmälle ajalle
- Sääntöjen muuttamisella voi olla sääntöjen uskottavuutta rapauttavaa vaikutusta.
  - Olisi epätasa-arvoinen jo toimintaa tehostaneiden alueiden näkökulmasta
- Alueiden taloudellisen tilanteen eriytyminen – kattamiskauden pidennyksellä vuodella ei olisi käytännössä merkitystä
- Rahoituksen riittävyyttä alueiden palveluihin seurataan järjestämislakien mukaisissa selvityksissä ja julkisen talouden suunnitelmassa
- Ennakollinen talouden ohjauksen menettely ja arviointimenettely; alueen mahdollisuus hakea lisärahoitusta